

Sborník o jednotě bratrské

Ladislav Hejdánek

in: Tvář, 3, 1968, n. 2, p. VII–VIII (příloha – Církev)

in: Tvář, 3, 1968, č. 2, str. VII–VIII (příloha – Církev) (prosinec)

◆ recenze, česky, vznik: 21. 10. 1968 ◆ poznámka: Nad sborníkem ze symposia z r. 1967.

◆ review, Czech, origin: 21. 10. 1968

Sborník o jednotě bratrské

Ladislav Hejdánek

in: Tvář, 3, 1968, n. 2, p. VII–VIII (příloha – Církev)

in: Tvář, 3, 1968, č. 2, str. VII–VIII (příloha – Církev) (prosinec)

◆ recenze, česky, vznik: 21. 10. 1968 ◆ poznámka: Nad sborníkem ze symposia z r. 1967.

◆ review, Czech, origin: 21. 10. 1968

Sborník o Jednotě bratrské [1968]

Koncem září minulého roku pořádala Komenského evang. fakulta bohoslovecká symposium o Jednotě bratrské; většina textů vyšla nyní (s vročením 1967) v rozmnožené podobě (jako skriptum fakulty, 220 stran, 26,- Kčs). Ačkoli se symposium konalo vlastně k připomenutí „ustavení Jednoty bratrské“ roku 1467, vázalo se tímto datem jen několik přednášejících. Většina referátů má charakter dílčích příspěvků úzce theologického nebo historického rázu. Obecněji je zaměřena zejména přednáška Roberta Kalivody, hodnotící z metodologického stanoviska Molnárovo rozlišení tzv. první a druhé reformace, a stručný přehled J. B. Čapka o významu Jednoty pro české myšlení a literaturu. Odborníci ovšem najdou ve sborníku více zajímavého.

Zvláštní je dojem, který ovládne čtenáře po přečtení nebo i jen prolistování rozmnožené publikace. Jednota bratrská, tento skvost české reformace a vynikající složka celých našich duchovních dějin, jako by neměla dnešku co říci, jako by už ne bylo na co aktuálního navázat. Minulým rokem bylo zajisté uzavřeno celé jubilejní desetiletí; symposiu předcházela řada studií i vědeckých prací (zachycených bibliograficky v samotném sborníku) a ovšem i sborník z r. 1956, vydaný k pětistému výročí počátků Jednoty v Kunvaldu. A přece je v charakteru nového sborníku cosi významného, snad až symbolického. Zdá se, že je novým dokladem jakési všeobecnější ztráty dějinné dimenze nebo alespoň jejího zploštění, zredukování na předmět specializovaného zájmu. To se zdá být na první pohled v pořádku, jde-li o odborné symposium. Jenže vědecká práce nežije a nemůže žít sama sebou, nýbrž koření v zájmu společnosti a je jím nesena. Sborník je dokladem malého, řekl bych až mizivého zájmu společnosti nebo i jen části společnosti na skutečném navázání na určitou duchovní tradici. Jsou i jiné doklady, potvrzující totéž ve vztahu k jiným tradicím. Je to obrovské nebezpečí; ztráta dějinného rozměru ohrožuje přítomnou existenci společnosti.

Ohrožení někdy vyvolává pokus o hlubší historické zakotvení. Můžeme letošní leden a letošní srpen hodnotit jako přelom? Jednota bratrská představuje pokus malé společenské skupiny, které se podařilo soustředit v podivuhodné proporci národní elitu ve svých řadách, o revizi celého životního stylu i smýšlení. A v jakých podmínkách: na troskách vítězné revoluce, která se zpronevěřila svým principům, která onemocněla většinou chorob té společnosti, proti níž původně povstala. Vítězná revoluce, která byla nucena již po několika málo generacích uzavírat postupně větší a větší kompromisy se svými původními protivníky, zasahovala vždy tvrdšími prostředky proti této nevelké skupině opravdových lidí, kteří usilovali o větší spravedlnost a vskutku nové vztahy mezi lidmi. Dramatický boj mezi soukromým křesťanstvím a mezi veřejnou, politickou a kulturní angažovaností byl vítězně vybojován stranou angažovaných. Slibně se rozvíjející práce, její předpoklady i plody byly však rozmetány rozdělením Evropy do dvou táborů, mezi nimiž vedla jen ostrá hranice. Smýšlení se znovu stalo věcí panujících kruhů: cuius regio, eius religio. Dohody státníků, uzavřené přes hlavy zemí i jejich obyvatel, zpečetily osud naší země na staletí. Pod záminkou pravověrnosti byl brutálně pokořen všechen lid, urozený i neurozený. Elita uprchla nebo byla vypovězena; někteří pro výstrahu popraveni. Vzniká otázka: měla by dnes Jednota větší šanci? Pokročila vzdělanost a mravnost? Ale zejména v onom mezidobí, trvajícím pro Jednotu přes půl druhého století: mají události a proměny, k nimž v životě Jednoty došlo, místo ještě i v naší dnešní zkušenosti?